

Výskyt kryštalického kalcitu v lome Kremnica - Lúčky

Maroš Barok¹

The occurrence of crystalline calcite in the open pit in Kremnica - Lúčky

The occurrence of crystalline calcite located occurring in pyroxenic andesite, is situated in the open pit for building materials near to Kremnica in Žiar " / Hronom district. Calcite in a paragenesis with quartz creates different (in the form and size). Its genesis is related to the hydrothermal mineralization in the Kremnické vrchy. This locality is of mainly mineralogical - collectors importance.

Key words: calcite, pyroxenic andesite, quartz, limonite, hydrothermal mineralization, mine-ralogical - collectors importance.

Úvod

Kalcit je v rôznych podobách pomerne bežne sa vyskytujúci nerudný minerál na našich domácich ložiskách (Koděra, 1986). Nálezy jeho kryštálov nie sú preto z tohto pohľadu výnimočne vzácne, nakoľko ich rozšírenie je značné. No i tak sú drúzy kryštálov tohoto minerálu oddávna predmetom najmä zberateľského záujmu. Medzi najkrajšie mineralogické exponáty možno bezpochyby zaradiť kryštály kalcitov z dutín banskoštiavnických rudných žíl, Drnavy, Stratenej, z lomov v Gombaseku, Vechci a z mnohých ďalších miest (Herčko, 1984). Medzi veľmi pekné a mineralogicky atraktívne ukážky možno v súčasnosti zaradiť aj drúzy kalcitov z lomu Kremenec pri Kremnici (obr.1).

Všeobecné údaje o výskyte kalcitu

Lom s výskytom kalcitov je situovaný po pravej strane štátnej štátnej Kremnica - Lúčky, smerom od Kremnice. Je vzdialený cca. 20 m od cesty, resp. asi 150 m SSZ od kremnického mestského kúpaliska.

Geológia širšieho okolia a vlastného výskytu kalcitu

Lom na stavebný kameň, ktorý je v súčasnosti mimo prevádzky, bol vytvorený vo vulkanitoch Kremnických vrchov, reprezentovaných predovšetkým pyroxenickými andezitmi, ktoré sú výrazne propylitizované (Biely et al., 1996) a na odkryve v lome výrazne zvetrávajú. Na puklinách a v dutinách týchto zvetrávajúcich hornín boli nájdené výskyty kalcit-kremeňových výplní, ktorých vznik bude pravdepodobne druhotný, viazaný na dodatočnú kalcit (CaCO₃)-kremeňovú (SiO₂) mineralizáciu tektonicky porušených propylitizovaných pyroxenických andezitov.

Kvalitatívna charakteristika a popis vzoriek kalcitu

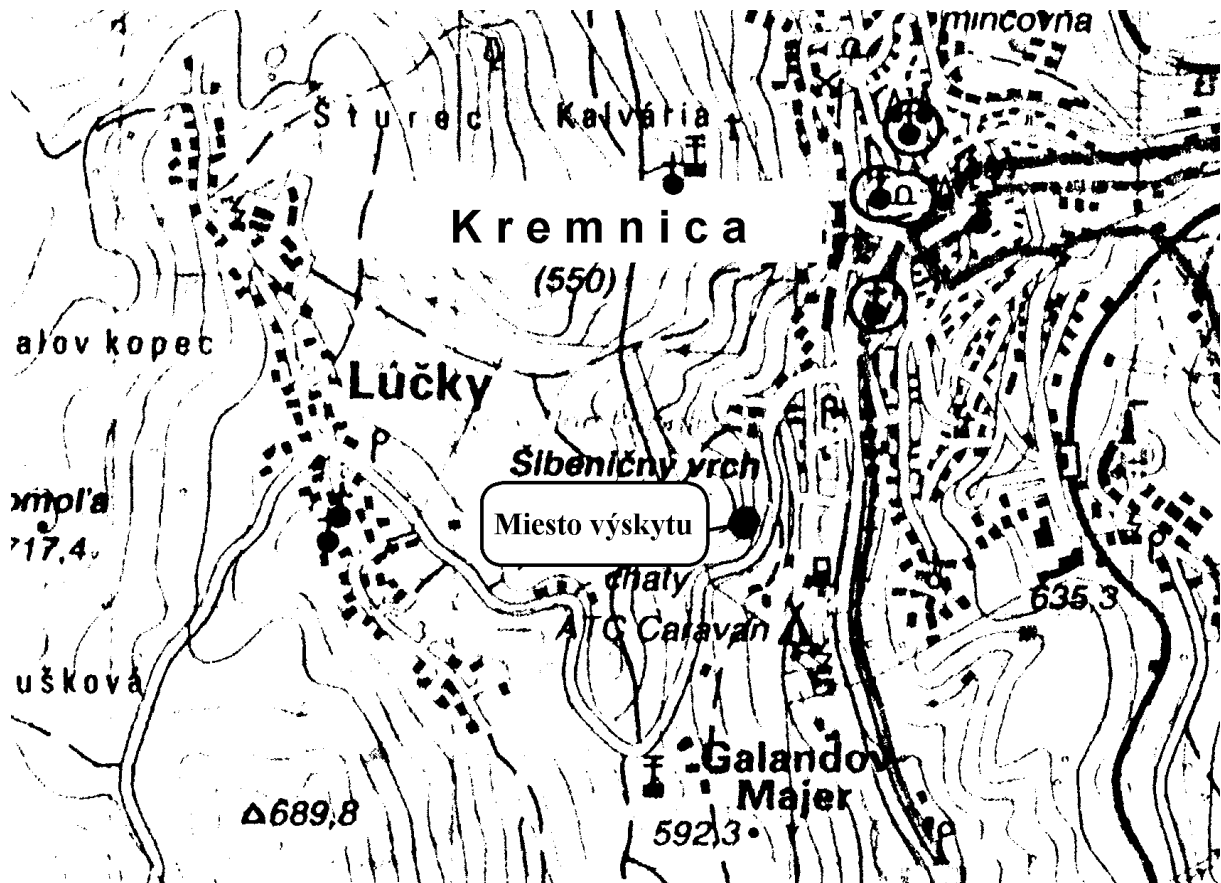
Kalcit, vystupujúci po puklinách a dutinách tunajších horninových sekvencií, častokrát vytvára dokonalé kryštalické útvary, ktoré sa vzájomne bežne prerastajú. Je ich možné podľa morfológie rozdeliť na nasledujúce typy:

- a./ kryštály klencového vývoja,
- b./ kryštály skalenoedrických tvarov,
- c./ tabuľkovité kryštály, ktoré sú najčastejšie číre,
- d./ paralelné zrasty plochých klencových kryštálov (ktorý tvorí pravdepodobne posledné vývojové štádium tunajšej puklinovej CaCO₃ - mineralizácie andezitov). Ide o tzv. "cvočkový kalcit".

Prvé dva kryštalografické tvary bývajú obvykle na povrchu pokryté jemnou vrstvou limonitov (geneticky viazaných na zvetrávajúci pyrit), na ktorú potom zväčša nasadajú mliečnobiele zafarbené kalcity "cvočkového" vývoja.

Po puklinách a dutinách andezitov vystupujú spolu s kalcitom bežne i drobné, niekoľkomilimetrové kryštálky kremeňa. Tabuľkovité kryštály kalcitov vystupujú najmä práve vďaka asociácii s ním. Jednotlivé kryštály kalcitov na tejto lokalite dosahujú rádovo centimetrové rozmery. Najbežnejšie sú drobné kryštálky až po 2 - 3 cm kryštály, kryštály väčších rozmerov sú menej zriedkavé.

¹Ing. Maroš Barok, Technická univerzita v Košiciach, Katedra geológie a mineralógie, Park Komenského 15, 040 11 Košice (Doručené 9.2.1999, revidovaná verzia doručená 11.9.1999)

Obr.1. Situácia lomu s výskytom kalcitu pri hradskej Kremnica - Lúčky.

Celkové zhodnotenie výskytu kalcitu

Kalcitové kryštály možno i v súčasnosti nájsť v dolných častiach lomu, kde jednotlivé kusy zvetraných andezitov padajú z lomových stien. Zaujímavé vzorky je možné nájsť i priamo v stenách lomu. Treba však konštatovať, že predmetná lokalita má predovšetkým mineralogicko - zberateľský význam.

Záver

Kremnické kryštály kalcitov, vystupujúce v paragenézii spolu s kremeňom a rudnými minerálmi, sú známe z podzemia tunajších rudných baní už oddávna (Koděra, 1986). Nové nálezy kryštálov kalcitu, pochádzajúceho z lomu v okolí Kremnice iba nasvedčujú tomu, že bohatstvo kremnických vrchov - v akejkoľvek podobe - dodnes ešte nebolo úplne spoznané.

Literatúra

- Koděra, M. et. al.: Topografická mineralógia Slovenska 3 – diel. VEDA, Bratislava, 1986, str. 656 – 674.
Herčko, I.: Minerály Slovenska. OSVETA, Martin, 1984, 235 s.
Biely, A. et. al.: Vysvetlivky ku geologickej mape Slovenska 1: 500 000. GÚDŠ, Bratislava, 1996, 77 s.